

Шморгун О.С.,

*кандидат юридичних наук,
завідувач кафедри господарського права
факультету підприємництва та права
Київського національного університету
технологій та дизайну (м. Київ, Україна)*

Ятченко Є.О.

*кандидат юридичних наук, доцент,
доцент кафедри господарського права
факультету підприємництва та права
Київського національного університету
технологій та дизайну (м. Київ, Україна)*

МЕДІАЦІЯ ЯК СПОСІБ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ГОСПОДАРСЬКИХ ПРАВОВІДНОСИН

Сучасне суспільство важко уявити без розвиненої системи соціально-економічних відносин, яка потребує постійного правового регулювання. При цьому слід зауважити, що правовідносини між суб'єктами господарювання займають провідне місце не лише в певній системі економічних відносин в суспільстві, а й виступають як рушійна сила розвитку суспільства, а тому проблема правового регулювання відносин між суб'єктами господарювання досі залишається актуальною.

Ще з прадавніх часів не завжди договори виконувались належним чином, зокрема через порушення одним із контрагентів умов укладеного ним договору. Традиційним вже стало вирішення в господарському суді спірних питань щодо виконання суб'єктами господарювання умов договору. Однак, за допомогою традиційного способу не завжди вдається врегулювати спір між суб'єктами господарювання, а тому виникає потреба в застосуванні альтернативних способів, одним із яких і є медіація. Відтак, метою цього дослідження є пошук альтернативних способів вирішення господарських спорів.

Як справедливо зазначає Л. Ніколенко, виділяючи судову форму захисту, не слід виключати позасудову форму, за допомогою якої вирішується питання відновлення порушених прав суб'єктів господарювання правочинними органами в спеціальному порядку. Поступальний розвиток суспільства супроводжується розвитком нових правових інститутів, що вимагає адекватного закріплення відповідних гарантій дотримання

права та законних інтересів [1]. Отже, захист права суб'єктів господарювання може здійснюватися як із застосуванням судової, або ж традиційної, форми захисту, так і альтернативної (позасудової) форми захисту. Відповідно не лише суд може вирішувати спірні питання між суб'єктами господарювання, а тому слід розширювати коло суб'єктів захисту та способи захисту прав суб'єктів господарювання, одним із яких і виступає медіація.

Слід зазначити, що чинним Господарським процесуальним кодексом України передбачено порядок досудового врегулювання спорів між суб'єктами господарювання, згідно якого одна сторона, яка вважає, що інша сторона порушила умови господарського договору, надсилає своєму контрагенту претензію, на яку інша сторона надає відповідь, визнаючи або не визнаючи заявлені вимоги. Як підкреслює В.І. Горевий, пред'являючи претензії, одне підприємство вказує іншому на його неправильні дії або помилки, вимагає їх усунення або виправлення добровільно, посилаючись при цьому на нормативний акт і фактичні обставини справи [2]. Однак слід врахувати, що подання претензії лише часткового вирішує проблему, оскільки ведучи в такий спосіб переписку сторони можуть як досягти згоди, хоча б з окремих питань, так і не досягти згоди, а відповідно після цього сторона, чиї права порушені, має шукати захисту у господарському суді. Я. Прокопенко звертає увагу на неефективність претензійного порядку врегулювання спорів, оскільки в сучасних умовах у більшості випадків претензії залишаються без відповіді, тому що підприємствам економічно вигідніше не перераховувати кошти кредиторам, а використовувати їх в обігу, отримуючи додатковий прибуток [3].

Як видно із наведеного, ведення переговорів самими сторонами не завжди буває ефективним. При цьому слід зазначити, що останнім часом з'являються професіонали-посередники у веденні переговорів, так звані медіатори. Той факт, що посередництво стає об'єктивно все більш поширеним в господарському обороті, зумовлюється низкою обставин як юридичного, так і економічного характеру [4]. Медіація має низку переваг, основною з яких є те, що сторони за допомогою медіатора самостійно ухвалюють рішення, яке влаштовує обидві сторони. Роль медіатора полягає не лише в тому, щоб допомогти сторонам домовитися, а й забезпечити задоволення кожної із сторін результатами переговорів. Відповідно медіаторами слід обирати осіб, які можуть впоратися із вирішенням цієї проблеми, тобто осіб, які мають значний досвід ведення господарської діяльності та мають авторитет серед підприємців.

Висновок.

Для того щоб медіація стала дієвим способом врегулювання господарських спорів потрібно зробити процес діяльності медіаторів не стихійним, а таким, що набув організованої форми. З цією метою пропонується при регіональних спілках підприємців створювати медіаторні бюро як громадські самоврядні організації.

Список використаних джерел:

1. Ніколенко Л. Зміст захисту в господарському судочинстві / Л. Ніколенко // Підприємництво, господарство і право. – 2009. – № 7. – С. 64.
2. Горевий В.І. Організація юридичної служби на підприємстві: навч. посібник. – 2-ге вид., випр. і доп. – Суми: Університетська книга, 2008. – С. 115.
3. Прокопенко Я. Досудовий (претензійний) порядок врегулювання господарських спорів: ретроспектива та тенденції сьогодення / Я. Прокопенко // Підприємництво, господарство і право. – 2009. – № 6. – С. 45.
4. Резнікова В. Посередництво в економіці та в господарському праві України / В. Резнікова // Підприємництво, господарство і право. – 2009. – № 11. – С. 74.